

KAKO JE ŽIVETI KOT HOMOSEKSUALEC

Izvleček

Pred dobrima dvema letoma so splošni slovenski mediji pogosto pisali o istospolno usmerjenih in o aferah, povezanih z njimi. Ob vsem tem se je razpravljalo o njihovih pravicah, družbenem položaju, o njihovi normalnosti, ... Ker se je ob tem pokazalo, da smo v Sloveniji nestrpni do istospolno usmerjenih, me je zanimalo, kaj povzroča homofobijo in predvsem, kako ta pojav vpliva na življenje mladih gejev in lezbijk. Pričujoči članek je le ilustracija trenutnega položaja istospolno usmerjenih v Sloveniji, hkrati pa je lahko povod za nadaljnja raziskovanja v tej smeri.

Abstract

Two years ago, Slovene media often wrote about homosexuals and lesbians and the affairs connected to them, discussing their rights, social position, their »normalcy,« etc. Since this revealed that Slovenes are less that tolerant toward this segment of the population the author became interested in finding out how this intolerance affects young homosexuals and lesbians in Slovenia. This article is but an illustration of their current position, but it might incite further research into this subject.

Pred dvema letoma so bili splošni slovenski mediji polni člankov o homoseksualcih in marsikatera afera je bila povezana s to družbeno skupino. Spomladi leta 2001 je bil izveden referendum o možnosti oploditve z biomedicinsko pomočjo, na katerem je bila uzakonjena diskriminacija lezbijk in samskih žensk, saj jim je bila odrečena pravica do umetne oploditve. Septembra 2001 je Sodobnost objavila polemičen intervju z dr. Janezom Rugljem¹, v katerem je med drugimi ponižal tudi homoseksualno populacijo. Vse skupaj se še ni

dobro poleglo, ko je Slovenijo pretresel izbor pesmi za nastop na Evroviziji. Ob zmagi travestitskega tria Sestre je Slovenija osramočeno sklanjala glavo, saj se ne spodobi, da bi jo v svetu predstavljali "pedri". Ob vsem tem se je diskutiralo o pravicah homoseksualcev, njihovem družbenem položaju in o njihovi "normalnosti". Takrat se je pokazalo, kako nestrpni smo do gejev in lezbijk.

Ker me je zanimalo, kaj pri nas povzroča homofobijo in kako ta vpliva na življenje gejev in lezbijk, sem se odločila, da pri vajah iz predmeta Uvod v metodologijo na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, ki jih je vodil asistent Jaka Repič, nosilec pa je bil doc. dr. Rajko Muršič, napišem seminarsko nalogo z naslovom Homofobija na Slovenskem. Pričujoči članek je dodelana in prirejena seminarska naloga. Temelji predvsem na pripovedi štirih sogovornikov, opirala pa sem se tudi različne časopisne in strokovne članke ter na dve monografiji na temo homoseksualnosti. Članek je bolj ilustracija o življenju mladih gejev in lezbijk, saj sem se osredotočila le na mlajšo generacijo istospolno usmerjenih in opravila le štiri intervjuje. Ob tem moram povedati, da sem imela pri pridobivanju sogovornikov kar nekaj težav. Po elektronski pošti sem se povezala s skupino LEGEBITRA (skupina za istospolno usmerjene mlade do 26. leta), ki so mi precej hitro sporočili, da so mojo prošnjo posredovali na gejevsko in lezbično medmrežje, kar pomeni, da je bila moja prošnja posredovana vsem na to medmrežje prijavljenim gejem in lezbijkam. Prav zato me je presenetilo, ker se je sprva javil le Mitja. Ker se po tistem dolgo časa ni javil nihče več, sem se po pomoč pri iskanju sogovornikov ponovno obrnila na LEGEBITRO, pa tudi tokrat se je oglasila le Manca. Kazalo je že, da bom morala članek napisati na podlagi dveh pogovorov, a sta mi k sreči pomoč ponudili še Jasna in Sabina. Morda pri iskanju sogovornikov nisem bila najbolj spretna, a takrat nisem vedela, kako naj se tega lotim. Želela sem mlajše sogovornike, da bi z njimi lažje vzpostavila stik, saj sem še na začetku študija in nimam veliko izkušenj. Prav zato sem se obrnila na skupino LEGEBITRA in ne na lezbično sekcijo ŠKUC-LL ter gejevsko sekcijo MAGNUS, kljub temu, da sem za ti dve skupini pogosteje slišala.

Z iskanjem literature nisem imela večjih težav, ker opisujem oziroma ilustriram zdajšnje stanje homofobije v Sloveniji, tako da sem na COBISS-u uspela najti večino gradiva, ostalo pa so mi svetovali sogovorniki. Presenetilo pa me je, da se etnologi oziroma antropologi za to problematiko do sedaj niso kaj dosti

¹ Intervju je bil objavljen v septembrski številki Sodobnosti leta 2001 (natančnejši podatki so navedeni v seznamu literature)

zanimali, saj sem ob iskanju literature naletela le na diplomsko nalogo Katerine Mirovič in Andreja Zornika, seminarsko nalogo istih avtorjev in na proseminarsko nalogo Karmen Peričnik.²

S sogovorniki sem se pogovorila, ali želijo biti v članku predstavljeni s pravimi imeni in ostalimi osnovnimi podatki. Manca se je strinjala le z objavo svojega pravega imena in starosti, drugi pa so se strinjali tudi z objavo priimkov.

Splošne definicije homofobije ni mogoče podati, saj obstaja veliko načinov njenega izražanja. V grobem pa je homofobija "... *persistenten in iracionalen strah pred homoseksualnostjo*". (Tratnik 1995, 169). Skozi nadaljnjo analizo literature, člankov in ostalih virov sem razbrala, da je homofobija družben pojav in bolj posledica predsodkov, kot pa pravega strahu. Kot taka dostikrat vsebuje tudi sovražna čustva do istospolno usmerjenih, ki pa se izražajo na mnogo načinov, predvsem verbalno, kot fizično nasilje, kot diskriminacija, ... Med homofobijo spada tudi strah, da bi te kdo označil za homoseksualca, kaže pa se tudi kot zanikanje in strah pred lastno homoseksualnostjo.

Homofobija kot družben pojav je predvsem posledica negativnega pojmovanja in nesprejemanja homoseksualnosti. Zakaj je to tako? Ker je večina ljudi heteroseksualno usmerjenih in se do začetka 80. let o homoseksualnosti ni veliko govorilo. Zato je »normalno«, da je ljudem homoseksualnost tuja. Otroke namreč že od malega vzgajajo, da se fantki zaljubljujejo v punčke in obratno, fantke oblačijo v modro, punčke pa v roza, vse drugo pa je nenormalno. Poleg tega otrokom pripovedujejo, kako prav je, da si ustvarijo družino, česar pa naj istospolno usmerjeni ne bi bili zmožni.

Z obstojem homofobije pa vendarle ne moremo opravičevati in dopuščati dejstva, da se homoseksualnost razglaša za bolezen ali nenormalnost, saj za take trditve ne obstaja nobena znanstvena osnova. Ni res, da nekdo lahko izbira svojo spolno orientacijo. Homoseksualnost je stvar seksualne identitete, ki je, prav tako kot heteroseksualnost, oblikovana na načine, ki jih še danes nihče do potankosti ne razume. Raziskave v medicini in psihiatriji so pokazale, da je homoseksualnost prav toliko nenormalna, kot je nenormalno to, da na svetu poleg desničarjev obstajajo še levičarji.

Po mnenju avtorice Liulay homoseksualnost tudi ne more biti nemoralna, saj nobena seksualnost ne more predstavljati niti dobrega niti zlega.

»... oseba, ki me privlači, v katero se zaljubim, me pritegne zaradi svojega bistva, ker je to, kar je. Ne zaljubim se v spol, temveč v človeka.« (Liulay 2001, 31)

"Kljub temu, da mednarodna zakonodaja o človekovih pravicah prepoveduje mučenje in druge nehumane ali poniževalne

obravnave, so geji in lezbijke deležni nasilja, moralnih obsodb in izključenosti zgolj zaradi svoje seksualne identitete." (Sukič-Vegan in Velikonja 2001, 40) Homofobija je v določeni meri prisotna povsod: v družini, šoli, na delovnem mestu, na ulicah, v javnih in državnih institucijah, ... Aktivisti ugotavljajo, da se ljudje ne zavedajo, da pravice homoseksualcev prav tako spadajo med človekove pravice, kot pravice heteroseksualcev. Z javnim nastopanjem ter borbo za enakopravnost ne zahtevajo privilegijev, pač pa le enake pravice za vse.

Ne začne se zapletati šele tedaj, ko oseba stopi v javnost kot gej ali lezbijka, pač pa se po navadi zaplete že ob samem odkritju spolne identitete. Sogovornik Mitja³ mi je povedal, da ga je že v otroštvu skrbelo, da bo, ko bo odrasel, homoseksualec. Z odrasčanjem so bile vedno pogostejše tudi spolne fantazije, povezane s fanti. Ob listanju raznih revij so ga bolj kot ženske privlačili moški. Že to se mu je zdelo čudno in nenormalno, še bolj pa se je prestrašil, ko je v Jani prebral članek o tem, kako ugotoviti, ali si gej. Z naštetim se je v določenih točkah lahko poistovetil, strah, da je gej, pa je tako narasel, da je začel svoja nagnjenja zavestno zatirati. V svoj dnevnik je pisal, kakšna bo njegova punca, v dekleta se je poskušal celo zaljubiti, a so bile vse skupaj le slabe skrivalnice pred samim seboj. Spominja se, da so bile ob vseh fantaziranjih o tem, kakšno bo njegovo dekle, njegove spolne fantazije vedno osredotočene le na moške. Strahovi in frustracije so pripeljali celo tako daleč, da je pričel zatirati in zanikati svojo seksualnost.

Sogovornica Jasna⁴ je svojo spolno identiteto odkrila na precej netipičen način; lezbični odnos je imela, še preden je o sebi sploh začela razmišljati kot o lezbijki. Z dekletom tega odnosa nista nikoli definirali kot lezbičnega. Važno jima je bilo, da sta bili skupaj in da jima je bilo lepo. Ali so njuna dejanja napačna in kako se temu reče, pa ju niti ni zanimalo. Prizna pa, da sta odnos pred drugimi skrivali, ker sta iz okolice že izvedeli, da ga družba ne sprejema.

Sogovornica Manca⁵ je ob razmišljanju o odkrivanju svoje spolne identitete povedala, da je že zelo zgodaj začutila, da jo bolj privlačijo punce. Ob teh čustvih ni doživljala kakšnega posebnega šoka ali frustracij, saj je pri 10. letih niti ni zanimalo, kako je s tem pri drugih in kako družba gleda na to, ... V teh letih je tudi dobivala nekaj malega informacij o homoseksualnosti, a pravi, da so bile bolj stereotipne kot pa relevantne in tako se z njimi ni poistovetila, saj je čutila, da ni taka, kakršni naj bi bili homoseksualci. Zaskrbelo pa jo je, ko je doumela, da kljub temu, da jim ni podobna, po splošnem družbenem mnenju spada v kategorijo "čudnih". Tako je pričela svoja homoseksualna nagnjenja prikrivati pred drugimi, hkrati pa se je tolažila, da so verjetno določene »kemikalije« v njenem telesu zapoznele, zaradi česar ji bodo fantje postali vseč šele čez nekaj let.

³ Mitja Blažič, 29 let

⁴ Jasna Magić, 24 let

⁵ Manca, 22 let

² Točni naslovi seminarske, proseminarske in diplomske naloge so navedeni v seznamu literature

Čeprav spolno identiteto vsak posameznik odkriva na svoj način, pa je bilo mojim sogovornikom skupno to, da so se zavedali, da z njimi nekaj ni prav, da takšnih družba ne sprejema in da bodo imeli težave. Vsi so odraščali v okolju, ki je sporočalo, da homoseksualna nagnjenja niso normalna, moralna, družbeno sprejemljiva, ... Četudi se v svojih družinah o spolnosti niso pogovarjali in sami o njej niso pretirano razmišljali, so dobivali toliko informacij, da so lahko začutili sovražno klimo do homoseksualnih nagnjenj. Mitja so te ugotovitve močno frustrirale, Jasna in Manca pa sta svoja nagnjenja skrivali le pred drugimi, v sebi pa sta se sprejeli, ker sta se takšni najbolje počutili. Od vsakega posameznika je torej odvisno, kakšne posledice bo imela ugotovitev, da spada v kategorijo "čudnih". Nekateri imajo moč in se z vsem soočijo, nekateri pa zapadejo v ekstreme, kot npr. Mitja, ki je v določenem obdobju postal "goreč" kristjan, da bi se s tem odkupil za svoje "grehe". Na neki točki se je celo odločil, da bo šel za duhovnika. Danes vsa svoja dejanja razume kot beg pred sabo in svojo seksualnostjo, takrat pa je bil nesrečen. Počutil se je osamljenega, čudnega, nezaželenega in zaradi tega se je še bolj zapiral sam vase. V samotni je padal v tako hude depresije, da je resno razmišljal celo o samomoru. Mitjev primer je nazoren prikaz, kako daleč lahko človeka privede družbeno nepriznavanje.

Ob vsem razmišljanju o sebi in zaradi iskanja informacij o homoseksualnosti kmalu nastopi trenutek, ko se oseba zave, da je resnično gej oziroma lezbijka, da tega ni mogoče spremeniti in bo tako tudi ostalo. Ob tem se pojavi želja, da bi se prikrievanje, kdo so, končalo. Napoči trenutek, ko je oseba pripravljena povedati tudi drugim, da jo bolj privlači isti spol; v homoseksualnem žargonu se tovrstnemu razkritju pravi "coming out". Proces razkrivanja pri istospolno usmerjenih osebah traja vse življenje, a prav vsi sogovorniki so povedali, da je prav po prvem »coming out-u« z njih odpadlo hudo breme, saj je to pomenilo konec skrivanja. Manca je simpatično pripomnila, da se je morala "outirati" prijateljem, ker ni več mogla hliniti, da ima fanta iz Zimbabveje. Hkrati pa ji je bilo težko poslušati pripovedi prijateljic, kdo izmed fantov jim je všeč, sama pa ob tem ni nikoli nič pripomnila. Meni, da se je to moralo vsem zdeti že precej čudno. Po Mančinem mnenju njena prijateljstva ne bi bila prava, če drugi ne bi vedeli za njeno spolno usmeritev, saj bi na ta način med seboj in drugimi zgradila visok zid. Tudi Mitja mi je dejal, da je moral povedati, ker ni več hotel, da za njegova čustva in nagnjenja nihče ne ve in da se mora skrivati ter igrati v punce zaljubljenega fanta.

Zanimivo je, da sogovorniki ob razkritju prijateljem niso doživeli negativnih reakcij. To seveda ne pomeni, da jih niso tudi drugi geji in lezbijke niso, vendar sem ob vsakem takem primeru naletela na misel, da prijatelj, ki drugega ne more sprejeti takšnega, kot je, prijateljstva ni vreden. Konec koncev je res, da si ljudje izbiramo prijatelje, ki nam ustrezajo in nas tudi dobro sprejemajo.

Večje težave so se pojavile, ko se je bilo treba razkriti staršem. Jasna je dejala, da je "coming out" pri starših najbolj zapleten, ker so to vendarle ljudje, ki bodo ob tebi vse življenje. Bala se

je, da jih bo razočarala, hkrati pa ni hotela imeti sporov, saj je imela že sama s seboj dovolj težav. Skrbelo jo je, da ji bodo starši omejili svobodo in s tem družjenje s prijatelji. Vendar se stvar niti približno ni odvrtila v pričakovani smeri. Mater je najbolj skrbelo, kaj bodo rekli sosede in kako bo Jasna živela, saj po njenem mnenju dve ženski ali dva moška ne moreta biti srečna. Sta brez garancije, da bo njuna zveza trajala, ker ju nič ne obvezuje, saj nista poročena, nimata otrok, hiše, ... in je potemtakem lažje zapakirati toaster in mačka ter za vedno oditi. Jasna se do neke mere strinja z maminim razmišljanjem, a pravi, da poroka ne more biti pogoj za srečno življenje, saj je vse skupaj odvisno od človeka in njegovih želja. Tako se tudi ne strinja z mislijo, da je vsaka homoseksualna zveza obsojena na propad ... Jasnina mama seveda ni mogla kar čez noč sprejeti, da ima lezbično hčer, a sta po Jasninih besedah obe rabili čas, da sta pričeli razumevati: "Mama se je morala sprijazniti z mojo homoseksualnostjo, jaz pa s tem, da me ni mogla in ni hotela takoj razumeti, saj je odraščala v okolju, kjer so bile informacije o homoseksualnosti večinoma negativne."

Pri Sabini⁶ doma so hčerino homoseksualnost sprejeli izjemno dobro, čeprav je njena mati skušala doseči, da bi Sabina vendarle še kdaj poskusila z moškim. Hči ji je odgovorila, da je to ravno tako nesmiselno zahtevati, kot od istospolnih, naj kdaj poskusijo z osebo istega spola. Materi seveda ni zamerila, saj ve, da je ta upala, da je to Sabinina trenutna muha, ki jo bo prerasla.

Manca je materi povedala med sporom. Na neki način zato, da bi ji kljubovala, ker je mati ni pustila na praznovanje rojstnega dne prijateljice, v katero je bila Manca poleg vsega še zaljubljenca. Po priznanju je odšla in ne ve, kakšna je bila mamina prva reakcija. Kmalu pa je prejela mamino pismo, v katerem je napisala, da je Manca še vedno njena hči, ne glede na vse. Svetovala ji je, naj okoli sebe gradi zid, naj o sebi ne govori javno, saj se je bala, da bi jo kdo prizadel, ona pa je ne bi znala obvarovati.

Pri Mitji je bil položaj precej neprijeten. Mati je planila v jok in se pričela samoobtoževati, češ, kje je zgrešila pri vzgoji, nato pa jo je zaskrbelo, kaj poreče okolica in kako bo sin živel. Po njenem mnenju gej v življenju ne more biti srečen, saj je z njim nekaj narobe, hkrati pa ga tudi okolica ne sprejema ... Oče je v obupu predlagal, da bi sina peljal v javno hišo, kjer naj bi mu pokazali, kako se stvari streže, saj je bilo po njegovem očitno, da sam tega ni sposoben.

Starši so se odzvali na različne načine, vse pa je sinovo oziroma hčerino razkritje šokiralo. Nekateri so se razjezili, nekateri obtoževali in valili krivdo nase, nekatere je skrbela otrokova sreča, spet drugi so "outiranje" težko prenesli zaradi religioznih predstav in vzgoje, ... Vse njihove reakcije so bile normalne in pričakovane, saj so posledica homofobične socializiranosti. Vendar starši slej ko prej sprejmejo homoseksualnost svojega otroka - tistega, ki je bil vseskozi deležen njihove ljubezni, tis-

⁶ Sabina Avsec, 24 let

tega, za katerega niti v najhujših nočnih morah ne bi pomislili, da bi lahko bil "drugačen". Vsi sogovorniki so mi povedali, da so se pri starših še dolgo po razkritju pojavljala obdobja "izpadov" nerazumevanja, kar pa je povsem pričakovano in normalno. Celo sami geji in lezbijke se težko sprijaznijo s tem, kar so, to pa mora biti še toliko težje za starše, saj družba homoseksualnost označuje kot nekaj slabega.

Ko so moji sogovorniki o svoji spolni usmerjenosti spregovorili doma in v družbi, je postalo samoumevno, da bo za njihovo spolno usmeritev kmalu izvedela tudi širša okolica. Homoseksualci se razkrivajo skozi vse svoje življenje, saj ves čas spoznavajo nove ljudi, ki jim je treba povedati, kako in kaj. "... javni 'coming out' ima širši pomen, da razbija družbeni molk in da se uveljavljajo drugačni življenjski stili." (Tratnik 2001, 20). Ob "razbijanju družbenega molka" pa so vedno težave, kajti družba se s prisotnostjo "drugačnih življenjskih stilov" ne zna sprijazniti. Po besedah sogovornic Sabine in Jasne je to v Sloveniji velika težava, saj smo Slovenci po njunem mnenju nestrpni in netolerantni do vseh drugačnih. Vsi moji sogovorniki so pripovedovali o svojih negativnih izkušnjah. Mitji in njegovemu fantu je sorodnik postavil ultimatum, da se morata pred njim in v družbi obnašati kot prijatelja in da se ne smeta držati za roke in poljubljati, česar seveda nista upoštevala. "Ne! Midva sva par in imava pravico živeti svojo ljubezen, dokler s tem ne ogrožava drugih, in ni moja stvar, če imajo drugi s tem probleme." (Mitja) Pred Manco in njenim dekletom, ki sta se držali za roke, je neka mati svojemu otroku z dlanjo prekrila oči, ko sta prišli mimo. Nek "zagretež" pa ju je, ko je ugotovil, da sta lezbijki, pričel spraševati zelo osebne stvari in namigovati, da ga vse skupaj zelo vzburja. Vsak od njih je tudi že doživel, da so se za njim obračali na cesti in dajali opazke v stilu "Fuj! Pedri!" ali "Poglej jih, lezbače!"...

Zanimivo se mi je zdelo, da noben sogovornik glede svoje spolne usmerjenosti ni imel težav na fakulteti. "Nobeden naju ni diskriminiral, teroriziral ali bil pristranski zato, ker bi bili lezbijki, ampak kvečjemu zato, ker pri predavanjih ali na vajah nisva sodelovali in delali nalog." (Sabina in Jasna) Tudi Mitja in Manca na fakulteti nista doživela nobene homofobične reakcije. Jasna in Sabina menita, da zato, ker so bili izobraženi ljudje vedno tolerantnejši in liberalnejši. Je pa res, da je stopnja tolerance na fakultetah različna, saj se na vsaki znajde kak homofobičen posameznik.

Tudi med šolanjem na srednji šoli niso imeli problemov. Včasih je bilo med poukom mogoče med vrsticami razbrati, da je homoseksualnost nekaj bolnega, čudnega, slabega, ... a se na splošno o tej temi v srednjih šolah ni govorilo. Če že, je bila istospolna usmerjenost predstavljena kot ena izmed oblik spolnih deviacij. "Nihče dijakom nikoli ne pove, da je homoseksualnost ena od spolnih usmeritev, s katero je treba živeti svobodno in suvereno." (Mitja) Tudi v literaturi, ki naj bi mlade informirala o spolnosti in spolnem razvoju, je homoseksualnosti namenjen le kak odstavek. Zato mlad človek, ko začuti večjo privlačnost do istega spola, nima skoraj nobene možnosti, da bi se o tem poučil in ugotovil, da je z njim vse v redu.

Kljub temu da na moje sogovornike niso bili usmerjeni direktni homofobični napadi, sem na podlagi prebranih prispevkov ter njihovih posameznih izjav ugotovila, da je homofobija prisotna vsaj na nekaterih srednjih šolah. Naj za ilustracijo navedem nekaj primerov: Društvo za nenasilno komunikacijo je na srednjih šolah več let izvajalo delavnice na temo nasilja, diskriminacije, medsebojne komunikacije in reševanja konfliktov, ena izmed delavnic je bila tudi na temo homoseksualnosti. Za te delavnice se je med drugimi zanimala tudi Srednja šola tiska in papirja v Ljubljani, a so izrazili željo, da v program ne bi bila vključena delavnica o homoseksualnosti, saj naj bi se starši pritoževali, da šola s tem navaja k homoseksualnim nagnjenjem. Ker se Društvo s tem predlogom ni strinjalo, šola delavnic ni izvedla. (Povzeto po: Pismo proti homofobiji 2001, 15)

Drugi primer homofobije v srednjih šolah je v zvezi z Državno maturitetno komisijo, ki je 26. 11. 2001 zavrnila seminarsko nalogo z naslovom »Lezbijke in razred žensk«. Dijaki, katerih naslovi niso bili potrjeni, so lahko kasneje izbirali le še med naslovi, ki jih je potrdila maturitetna komisija. Res je, da so bile med njimi tudi teme o homoseksualnosti, a bolj v smislu »Istospolno nagnjenje kot odklonskost« ... (Povzeto po: Eva 2002, 22)

Za izboljšanje odnosa do istospolno usmerjenih bo treba vložiti še veliko truda, časa, živcev in znanja. Potruditi pa se bodo morali tako istospolno usmerjeni sami kot tudi država. Po Mitjinem mnenju naj bi homoseksualno usmerjeni drugim ljudem sami dokazali, da so povsem normalni ljudje z željami in potrebami, kakršne imajo vsi, in da se od drugih razlikujejo le po tem, v koga se zaljubljujejo. "Ljudem, ki srečajo in spoznajo geja ali lezbijko, ki ne skriva, kdo je, je s seboj zadovoljen/a in o sebi sproščeno govori, homoseksualnost postane manj tuja. Tudi starši, ki imajo otroka homoseksualca, spoznajo, da je to še vedno njihov otrok, ki ga imajo radi in so zaradi takšnih ali drugačnih stvari ponosni nanj, le s to razliko, da se ne bo zaljubljal v nasprotni spol. Vendar bo ta proces gradnje strpnosti od spodaj navzgor trajal dolgo, morda celo skozi vse človeštvo." (Mitja)

Drugi način za doseganje večje strpnosti pa bi se po Mitjinih besedah moral začeti zgoraj, in sicer tako, da bi država sprejela enake zakone za vse ljudi " ... ne glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično in drugo prepričanje, narodnost, socialni izvor, pripadnost narodnostni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakršne koli druge okoliščine". (Greif: zloženka Človekove pravice in seksualnost, ŠKUC-LL 2001) "Tako bo sčasoma moralo postati samoumevno, da se bosta Lojze in Janez iz sosednje vasi poročila. Ljudem se bo sprva vse skupaj zdelo čudno, ampak ker bo to po zakonu, bo torej legalno ter legitimno in bo vse skupaj treba sprejeti in tolerirati." (Mitja)

Slovenija je kot demokratična država sprejela Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jo je leta 1950 sprejel Svet Evrope, a žal vseh določil ne upošteva. Tako istospolno usmerjeni pari ne morejo registrirati svojih partnerstev, ne morejo se poročiti, posvojiti otrok ali jih pridobiti na kakršen koli drug način. V zvezi s pravico do posvojitve

otrok se bijejo hudi boji, saj večina meni, da to za otrokov razvoj ne bilo dobro in bi mu na ta način privzgjajili homoseksualna nagnjenja. Moji sogovorniki so mi postregli s kar nekaj protiarargumenti. Poznajo nekaj primerov, ko otrok iz prejšnjega, heteroseksualnega zakona živi z enim od staršev, ki ima po novem homoseksualno razmerje. Ti otroci naj ne bi imeli težav zaradi spolne usmerjenosti svojih staršev. Res pa je, da so otroci v določenem obdobju nagnjeni k hudobiji in se obregnejo ob prav vsakogar, ki na kakršen koli način izstopa iz povprečja; če je debel, jeclja, je temnopolt, reven, ... tako sogovorniki menijo, da je verjetno, da bi otroci zbadali tudi vrstnike z istospolnimi starši. Ob tem se zdi Mitji najpomembnejše, kako bi starša sama otroku razložila položaj, da bi ga sprejemal kot enakovrednega družinam s staršema obeh spolov. Bojazen, da bi bil otrok istospolno usmerjenih staršev prav tako homoseksualec, je odveč, saj je - po besedah mojih sogovornikov - znanstveno dokazano, da le-ta ne vpliva na spolno identiteto otrok. Odstotek homoseksualcev iz mešanih zakonov je namreč enak odstotku homoseksualcev iz istospolnih zakonov. Pri tem ni nepomembna niti vloga šola niti staršev drugih otrok, ki bi morali odkrito govoriti o spolnosti in enakovredno o homoseksualnosti. Za takšne spremembe pa je potreben čas, slovenska družba namreč še zdaleč ni pripravljena na pojav novih družinskih oblik.

Homoseksualci imajo ob tem, ko jim država ne omogoča registracije partnerstev in porok, tudi druge težave. Kadar se eden od partnerjev ponesreči ali kako drugače zbolí, ga drugi ne sme obiskati v Kliničnem centru, ker ni njegov sorodnik. V primeru smrti enega od partnerjev drugi ne more dedovati, razen če se ne dogovori s partnerjevimi sorodniki; drugače ima družina umrlega pravico do nujnega deleža. Prav tako nima pravice do skrbništva nad partnerjevim otrokom, četudi je otrok navezan nanj, se razumeta in je ves čas zanj dobro skrbel. Ko je Mitja želel kandidirati na razpis stanovanjskega sklada za posojila za družine in pare, ki prvič rešujejo stanovanjski problem, so mu povedali, da za istospolne pare to ne velja, ker jih zakonodaja kot take ne priznava. Ob teh težavah, ki jih je v resnici še več, se vidi, da imajo geji in lezbijke manj pravic od ostalih. *"Toda zakaj? Če jaz spoštujem zakone in pravila države ter plačujem davke tako kot vsi drugi, mi mora država nuditi vse, kar nudi ostalim!" (Mitja)*

Po analizi vseh pogovorov, po prebrani literaturi in ob pregledu preostalih virov sem ugotovila, da je homofobija v Sloveniji močno prisotna. Anketa slovenskega javnega mnenja iz leta 2000 je pokazala, da 55 odstotkov vprašanih ne želi imeti za soseda homoseksualca. To je visok odstotek in hkrati še statistični dokaz za močno prisotnost homofobije.

Po mnenju gejev in lezbijk bi se vse omenjeno dalo spremeniti. Pri tem bi morala sodelovati tako država z zagotovitvijo enakih pravic in s širjenjem politike strpnosti do omenjene družbene manjšine kot pristojne družbene ustanove, za katere bi morala biti homoseksualnost še ena običajna človekova spolna usmeritev.

Družba se spreminja, včasih pa je treba spremembe tudi spodbuditi. Možnih načinov je veliko, a vse skupaj bo delovalo le,

če se bomo vsi skupaj pričeli zavedati " ... da so geji in lezbijke enaki drugim ljudem, da med t. i. normalnimi ljudmi in njimi ni razlike, da ne gre za dva različna razreda ljudi. Da imajo homoseksualni pari iste skrbi kot oni (heteroseksualni ljudje: op. T. K.), enake ljubezenske težave in enake potrebe, ..." (Ytterberg 2001, 35)

Članek prav gotovo ne zajema vse problematike in je zgolj ilustracija trenutnega položaja istospolno usmerjenih. Da bi dobili točno in natančno sliko, bi bilo treba, po mojem mnenju, problematiko razbiti na manjše segmente in jih posamezno obravnavati, nato pa narediti sintezo, ki bi skušala prikazati celotno sliko. Dejstvo je, da istospolno usmerjeno populacijo sestavljajo prav tako med seboj različni ljudje kot heteroseksualno, ti ljudje pa imajo prav tako različne želje, interese, poglede, mišljenja in stile življenja. Zato tu ne moremo raziskovati načina življenja istospolno usmerjenih kot neke skupine ljudi, katere člani delujejo in živijo na povsem podoben način. Treba bi bilo raziskati tiste težave in ovire, s katerimi se soočajo prav vsi istospolno usmerjeni in močno vplivajo na njihov način življenja. Vredno bi bilo podrobneje obdelati že v članku omenjene težave, npr: kako se starši soočajo z otrokovo homoseksualnostjo in kako to vpliva nanj; raziskali bi lahko, kako mediji pišejo o homoseksualnosti, kakšne je situacija v šolah in v kolikšni meri ter na kakšen način šola vpliva na mladega geja oziroma lezbijko. Zanimivo bi bilo narediti tudi raziskavo o istospolno usmerjenih parih, ki imajo otroke, saj po pripovedovanju mojih sogovornikov teh ni malo ... Zato predlagam, da bi se lotevali delnih raziskav, ki bi jih kasneje sestavljali v celoto. S temi raziskavami bi morda celo pripomogli k boljšemu razumevanju tovrstne problematike in s tem k večji tolerantnosti do istospolno usmerjenih.



Viri in literatura:

- BLAŽIČ, Mitja** 2002: Kaj? Homofobije ni.; Kje? V Sloveniji. V: Legebitrina oznanila, april 2002. Ljubljana, 25-26.
- DOUPONA, Marjeta** 1993: Z dvema očetoma. V: Mladina, 22. 6. 1993. Ljubljana, 18-19.
- Eva**, 2002: Homofobija in šolstvo. V: Legebitrina oznanila, januar 2002. Ljubljana, 22.
- Firma**, 2002: Ko se družina sooči s svojim homoseksualnim potomcem. V: Legebitrina oznanila, marec 2002. Ljubljana, 13-15.
- GREIF, Tatjana** 2001: Uvodnik. V: Lesbo, 13-14. Ljubljana, 1.
- GREIF, Tatjana** 2001: Nizki start: Legalizacija istospolnega partnerstva. V: Lesbo, 13-14. Ljubljana, 2-4.
- GREIF, Tatjana** 2001: Zloženka Človekove pravice in seksualnost. ŠKUC-LL. Ljubljana.
- HRASTAR, Mateja** 2002: Najsvetejša je povprečnost: Zgodovina slovenske homofobije. V: Mladina, 11. 3. 2002. Ljubljana, 13-15.
- KUHAR, Roman** 2001: Mi, drugi: Oblikovanje homoseksualne identitete. V: Lambda 22. ŠKUC-LL. Ljubljana, 1-227.
- Liulay**, 2001: Moj odnos do homoseksualnosti ali bi-ti jaz. V: Legebitrina oznanila, maj 2001. Ljubljana, 31-32.
- Maks**, 2002: Ali imata lahko Micka in Pepca skupnega otroka ali kratko razmišljanje o vidikih posvojitve za GLTB osebe v Sloveniji. V: Legebitrina oznanila, maj 2002. Ljubljana, 13-16.
- Marjeta**, 2000: Kje? K4; Kdaj? Četrtek, 1. 6. 2000, okrog 19-h; Kaj? 5. okrogla miza Socialna zavest; Tema večera: Istospolno starševstvo. V: Legebitrina oznanila, oktober 2000. Ljubljana, 8-9.
- MOZETIČ, Brane** 1994: Lažje je graditi piramide kot pa intimo. V: Razgledi, 9. 12. 1991. Ljubljana, 4-8.
- MOZETIČ, Brane** 2001: Zakaj sem postal nestrpen do strejtov? V: Lesbo 13-14. Ljubljana, 8-9.
- N. N.**, 2001: Ven iz closeta. V: Lesbo 13-14. Ljubljana, 47.
- Nina**, 2002: Petek, 15. 3. 2002: Zakonodaja in istospolna partnerstva. V: Legebitrina oznanila, maj 2002. Ljubljana, 5-7.
- PERIČNIK, Karmen** 1991: Homoseksualci v naši sredini. Neobjavljena proseminarska naloga. Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo. FF. Univerza v Ljubljani.
- PHAAR, Susane** 1997: Homophobia: A Weapon of Sexism. Shardon press. California.
- S. B.** 2002: Misli name. V: Legebitrina oznanila, marec 2002. Ljubljana, 16.
- SLANA, Miroslav** 2001: Pogovori: Janez Rugelj. V: Sodobnost 9. Ljubljana, 1064 -1085.
- SUKIČ-VEGAN, Nataša; VELIKONJA, Nataša** 2001: Nasilje na osnovi spolne usmerjenosti. V: Lesbo 13-14. Ljubljana, 40-46.
- TRATNIK, Suzana** 2001: Kdo krati pravice močnejših? V: Lesbo 13-14. Ljubljana, 6-7.
- TRATNIK, Suzana** 1995: Homofobija. V: Delta 1 (3-4). Ljubljana, 169-174.
- TRATNIK, Suzana** 2001: Lezbijčnost: greh o katerem se molči. V: Delo, Sobotna priloga, 10. 3. 2001. Ljubljana, 20-21.
- Urška**, 2000: Outiranje ali eno znamko za lezbijko, prosim. V: Legebitrina oznanila, november 2000. Ljubljana, 4.

- Več avtorjev**, 2001: Pismo proti homofobiji. V: Legebitrina oznanila, junij 2001. Ljubljana, 15-16.
- VELIKONJA, Nataša** 1998: Izobraževanje proti homofobiji: Zloženka za šole. V: Delta 4 (1-2). Ljubljana, 151-156.
- VELIKONJA, Nataša** 2001: Glej jih odhajajoče: Reprezentacija homoseksualnosti v javnem prostoru. V: Časopis za kritiko znanosti 29 (202-203). Ljubljana, 359-409.
- YTTERBERG, Hans** 2001: Vsi drugačni, vsi enakopravni. V: Mladina, 26. 11. 2001. Ljubljana, 32-35.
- ZORNIK, Andrej** 2001: Šola in homoseksualnost. V: Lesbo 13-14. Ljubljana, 48-51.
- ZORNIK, Andrej; MIROVIČ, Katerina** 1996: Homo-seksualnost skozi stereotipe. V: Socialno delo 35 (2). Ljubljana, 137-143.
- ZORNIK, Andrej; MIROVIČ, Katerina** 1991: Uvod v raziskovanje načina življenja homoseksualne populacije. Neobjavljena seminarska naloga. Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, FF, Univerza v Ljubljani.
- ZORNIK, Andrej; MIROVIČ, Katerina** 1996: Način življenja gejev v Ljubljani med letoma 1984 in 1993. Neobjavljeno diplomsko delo. Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, FF, Univerza v Ljubljani.
- ŽERDIN H., Ali** 2002: Najmanj zaželjen sosed. V: Mladina, 11. 3. 2002. Ljubljana, 23.
- ŽERDIN H., Ali** 2002: Pedri Raus! V: Mladina, 11. 3. 2002. Ljubljana, 21-22.

Sogovorniki:

- AVSEC, Sabina**; 24 let
BLAŽIČ, Mitja; 29
MAGIČ, Jasna; 24 let
Manca; 22 let

